

การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว : โปรแกรมเฉพาะราย
สำหรับมารดาที่มีบุตรคนแรก

ร้อยเอกหญิง พัชรินทร์ จันทร์อาสา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว : โปรแกรมเฉพาะรายสำหรับมารดาที่มีบุตรคนแรก
EXCLUSIVE BREASTFEEDING PROMOTION : A TAILOR-MADE PROGRAM FOR FIRST-PARITY MOTHERS

ร้อยเอกหญิง พัชรินทร์ จันทรอาสา 5136375 PHPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิภา เทียงธรรม, ศ.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข), แอนน์ จิระพงษ์สุวรรณ,
Ph.D. (Global Environmental Health)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบ 1 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเฉพาะรายในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว สำหรับมารดาที่มีบุตรคนแรก ที่มาฝากครรภ์และคลอดบุตร ใน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 30 คน โดยมีสามี่เข้ามามีส่วนร่วมโดยมีระยะเวลาในการศึกษา 12 สัปดาห์ แบ่งออกเป็นระยะทดลอง 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 8 สัปดาห์ กิจกรรมในโปรแกรมประยุกต์จากแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเคอร์ ประกอบด้วย การประเมินความต้องการและความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล การให้ความรู้ ฝึกทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ติดตามช่วยเหลือหลังคลอด ส่งเสริมให้สามี่หรือญาติเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับตัวแบบที่ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และการติดตามทางโทรศัพท์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความรู้ แบบวัดการรับรู้ประโยชน์ รับรู้อุปสรรค รับรู้ความสามารถของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว แบบวัดอิทธิพลระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และแบบวัดพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t-test และ Repeated measure one-way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่าในระยะติดตามผล กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ การรับรู้ประโยชน์และรับรู้ความสามารถ อิทธิพลระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว สูงกว่าก่อนและหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .001$) และ พบว่าหลังคลอด 2 เดือน ร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่างสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวได้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมเฉพาะรายในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ที่มีสามี่เข้ามามีร่วมในกิจกรรมและมีพยาบาลที่ให้การดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สามารถทำให้มารดาที่มีบุตรคนแรกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวได้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มมารดาที่มาฝากครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์ของโรงพยาบาลต่อไปได้

คำสำคัญ : โปรแกรมเฉพาะราย/ มารดาที่มีบุตรคนแรก/การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว

EXCLUSIVE BREASTFEEDING PROMOTION : A TAILOR-MADE PROGRAM FOR FIRST-PARITY MOTHERS

CPT. PATCHARIN JUNASA 5136375 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WEENA THAINGTHAM, Dr. PH. (PUBLIC HEALTH NURSING),
ANN JIRAPONGSUWAN, Ph.D. (GLOBAL ENVIRONMENTAL HEALTH)**ABSTRACT**

The purpose of this quasi- experimental one group pretest-posttest design study was to evaluate the effectiveness of the exclusive breastfeeding promotion: a tailor-made program for first-parity mothers. Participants were 30 mothers visiting a prenatal clinic in Phramongkutkalo hospital, whose husbands also participated. This research was conducted for a period of 12 weeks: 4 weeks allotted for experimentation and another 8 weeks provided for follow up. Activities in this program were adopted from Pender's health promotion model, including personal need's assessments and help resources, breastfeeding knowledge and skills, post-birth monitoring, encouragement for husbands to support breastfeeding, the sharing of experiences with a breastfeeding role model, and telephone follow-up. Data were collected by self-administered questionnaires to assess knowledge, perceived benefits, perceived barriers, and perceived self-efficacy of exclusive breastfeeding, interpersonal influence, and behavior during exclusive breastfeeding. Statistical analysis was performed using percentage, mean, standard deviation, paired t-test and repeated measure one-way ANOVA.

The results of this study indicated that the samples in the follow-up period demonstrated significantly higher mean scores of knowledge, perceived benefits, and perceived self-efficacy of exclusive breastfeeding, interpersonal influence, and behavior of exclusive breastfeeding than before the experimental periods (p -value $< .001$).

Moreover, it was found that this tailor-made program for first- parity mothers successfully promotes exclusive breastfeeding among first-parity mothers when husbands participate and nurses are available to monitor the program. This program should be implemented in prenatal clinics at hospitals in Thailand.

**KEY WORDS: A TAILOR-MADE PROGRAM/ MOTHERS OF FIRST PARITY/
EXCLUSIVE BREASTFEEDING**

178 pages